

Guinea-Bissau

Plan on työskennellyt Guinea-Bissaussa vuodesta 1996 ja toimii kahdella ohjelma-alueella. Kaikkiaan maassa on 21 144 kummilasta.

Guinea-Bissaun yhteiskunnallinen tilanne jatkui epävakaana. Huhtikuinen vallankaappausyritys lamaannutti yksityisen sektorin ja vaikeutti palvelutuotantoa. Runsaat puolitoista miljoonaa guineabissaulaista kärsi myös köyhyydestä, ja kolme neljäsosaa maan väestöstä joutui tulemaan toimeen puolellatoista eurolla päivässä. Osa vanhemmista pyrki helpottamaan taloudellista ahdinkoan lähettämällä lapsensa naapurimaihin, joissa he päätyivät raskaaseen työhön tai kerjäämään.

Guinea-Bissaun väestöstä lähes puolet on alle 18-vuotiaita lapsia. Plan edisti viime vuonna menestyksellisesti heidän oikeuttaan terveyteen, koulutukseen ja osallistumiseen. Guinea-Bissaun hallitus tunnustikin Planin maan johtavaksi kehitysyhteistyöjärjestöksi, eikä syyttä: Planin toisella toiminta-alueella Bafatas- sa lasten terveys-, koulutus- ja vesitilanne on maan parhain.

Silti työ jatkuu. Plan panosti lasten ja odottavien äitien ravitsemukseen yhdessä YK:n ruokaohjelman WHO:n kanssa. Lisäksi Plan rakennutti lapsille ”täyden palvelun taloja”, joissa he voivat käydä koulua, ruokailla, pelata ja leikkiä.

Plan toimii 66 maassa eri puolilla maailmaa. Tavoitteena on tarjota maailman lapsille parempi tulevaisuus. Planin kaikkien kehitysyhteistyöohjelmien perustana on YK:n lapsen oikeuksien sopimus.

Vuosiraportti esittelee tilannetta heinäkuusta 2009 kesäkuuhun 2010. Maan nykyiset olosuhteet saattavat poiketa kuvattusta.

Miksi Plan toimii Guinea-Bissaussa?

1. Lapsilla on oikeus elämään - joka viides alle viisivuotias lapsi on alipainoinen.
2. Lapsilla on oikeus terveyteen - kaksi kolmesta lapsesta on rokotettu poliota vastaan, ja tuhannet lapset sairastuvat tuhkarokkoon, osa heistä myös kuolee.
3. Lapsilla on oikeus koulutukseen - nyt vain puolet lapsista käy peruskoulun loppuun.
4. Lapsilla on oikeus mielipiteisiin - maaseudulla vain joka kolmas lapsi on virallisesti rekisteröity.

Planin työn painopisteet Guinea-Bissaussa

- Parantaa lasten ja heidän äitiensä terveyttä tukemalla neuvoloiden toimintaa.
- Parantaa tietoisuutta seksuaaliterveydestä ja hiv/aidsista.
- Parantaa tietoisuutta puhtaan veden ja sanitaation tärkeydestä.
- Vahvistaa perusopetuksen laatua rakentamalla kouluja ja kehittämällä opettajien ammattitaitoa.
- Vähentää lasten kaltoinkohtelua kouluissa ja kotona.
- Parantaa naisten luku- ja kirjoitustaitoa.

LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS

Sopimuksessa on 54 artiklaa. Sopimus velvoittaa turvaamaan kaikille lapsille ja nuorille

- 1) osuuden yhteiskunnan voimavaroista
- 2) oikeuden suojeluun ja huolenpitoon
- 3) oikeuden osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon.

- Parantaa perheiden ruokaturvaa monipuolistamalla maataloutta ja tulonhankkimiskeinoja.
- Parantaa nuorten mahdollisuuksia opiskella ja hankkia toimeentulo.
- Vahvistaa lasten osallistumismahdollisuuksia.

Planin työn tavoitteena on, että yhteisön jäsenet etsivät itse ratkaisunsa ja päättävät toteutettavien hankkeiden tärkeysjärjestyksen, sillä he ovat oman elämänsä parhaita asiantuntijoita.

Planin työ 2010

Guinea-Bissaussa lapset yhä sairastuvat ja kuolevat tauteihin, jotka voidaan ehkäistä ravitsevalla ruoalla, rokotuksilla, hygienialla ja peruslääkkeillä. Plan jatkoikin työtään maan perusterveydenhuollon kehittämiseksi rakentamalla ja varustamalla neuvoloita sekä kouluttamalla henkilökuntaa. Planin tuella yhteisöt rakennuttivat myös kaivoja, käymälöitä ja käsienpesupisteitä kyliin ja kouluihin. Tarkoituksena oli, että lapset pääsisivät heti toteuttamaan omaksumaansa hygieniatietoutta.

Plan tiedotti erityisesti hiv/aidsista ja kolerasta muun muassa radio-ohjelmin. Lapset kunnostautuivat valistustyössä, ja Plan palkitsi heitä urheiluvälinein. Työ tuotti tulosta, ja viime vuonna Planin toiminta-alueilla ei enää raportoitu koleratapahtumia.

Yhä useampi guineabissaulainen lapsi aloittaa koulun mutta harva jatkaa neljättä luokkaa pidemmälle. Syitä on monia: lapset lähtevät uskonnollisiin kouluihin kaupunkiin, tekevät työtä, ja varsinkin tytöt päätyvät varhain naimisiin. Koulujen kunto ja varustetaso ovat myös huonoja, samoin opetuksen laatu.

Plan rakennutti ja varusti viimekin vuonna lukuisia kouluja sekä kannusti lapsia osallistumaan koulujensa kehittämiseen. Esimerkiksi Bafatassa 144 lasta kasvatti vihanneksia kouluruoaksi. Plan kehitti myös ”täyden palvelun taloja”, joissa saman katon alla toimivat esi- ja peruskoulu, ruokala, terveyskeskus, käymälä, leikkikenttä ja monitoimitilat.

Lasten ryhmät ovat Planin toiminnan ytimessä myös

Guinea-Bissaussa. Viime vuonna perustettiin 31 uutta ryhmää, joissa kussakin oli yhteensä 30 tyttöä ja poikaa. He valistivat yhteisöjään lasten oikeuksien lisäksi hygieniasta ja ravitsemuksesta. Plan tuki myös lasten osallistumista erilaisiin tapahtumiin, joissa lasten oikeuksia edistettiin tanssin, teatterin ja kuvataiteen keinoin.

Kohokohdat

81 476 alle viisivuotiasta lasta on rokotettu.

18 kouluun on rakennettu käymälät.

29 716 oppilasta on saanut koulutarvikkeita, kuten vihkoja ja kyniä.

5 500 lasta on virallisesti rekisteröity.

Terveys

Vuoden 2010 saavutuksia

5 200 äidille ja lapselle ravitsemustietoa

46 terveyskeskusta rakennettu

75 juomavesipistettä rakennettu kouluihin

Puhtain koti voittaa

Guinea-Bissaun kylissä sairastetaan koleraa, ripulia, malariaa ja monta muuta tautia, jotka voitaisiin kitkeä puhtaudella, moskiittoverkoilla ja terveydenhoidolla. Kun Planin kouluttamat aikuisten valistuspartiot eivät saaneet parannusta aikaan, lapset ryhtyivät työhön.

Lapset käynnistivät 64 kylässä Bafatassa kilpailun, jonka voittajaksi selviytyi viikon puhtain koti. Tarkastuksissa lapset pitivät kirjaa käymälöiden siisteydestä, moskiittoverkkojen käytöstä, lasten rokotuksista ja odottavien äitien neuvolakäynneistä.

Palkinnoksi voittaja sai viikon ajan merkitä kotinsa edustan Guinea-Bissaun lipulla sekä tunnustusta paikallisradiokanavalla.

Osa perheistä huijasi lapsia siivoamalla vain ennen lauantaista tarkastuspäivää. Yllätyskäynnit poistivat ongelman.

”Aluksi osa aikuisista myös torjui meidät. Sitten he näkivät, että ohjeita noudattaneiden naapurien elämä parani. Nyt he

pyytävät meitä tarkastamaan kotinsa”, kertoo kymmenvuotias C. Balde.

Koulutus

Vuoden 2010 saavutuksia

75 opettajalle koulutusta

9 luokkahuonetta rakennettu

Lasten oikeudet toteutuvat saman katon alla

Vielä jonkin aikaa sitten kylän lapset Bafatan alueella menivät paikkakunnan ainoaan kouluun puhtaina ja palasivat kotiin likaisina. Lapset yrittivät suhtautua rähjäiseen kouluunsa huumorilla, mutta tarina kuvasi yleisemminkin kolmentuhannen asukkaan kylän tilannetta.

Pelkän koulun kunnostamisen sijaan Plan päätti kertarysäyksellä hoitaa kylän lasten asiat kuntoon. Se kokosi esi- ja peruskoululuokat saman katon alle, samoin ruokalan, käymälän, leikkikentän ja monitoimihuoneen. Terveyskeskus valmistuu myöhemmin. Ajatuksena oli, että lasten oikeudet muuttuvat sanoista teoiksi yhdessä ja samassa paikassa.

Kaikki tilat ovat lapsiystävällisiä, turvallisia ja paikallisista materiaaleista rakennettuja. Myös ruokala tarjoaa oman puutarhan kasviksia. Aikuiset valmistavat kierrätysleluja ja oppivat lasten kasvusta ja kehityksestä.

”Minulla ei ole kotona leluja, joten leikin mielelläni koulussa nukeilla ja palloilla. Opin myös laulamaan”, kertoo viisivuotias C. Sani.

Lasten osallistuminen

Vuoden 2010 saavutuksia

45 lasten parlamenttia perustettu

Indiara haluaa opiskella sairaanhoitajaksi

Indiara on 16-vuotias tyttö, joka elää sukulaistensa luona Bafatan alueella. Hyvin monet hänen ikätoverinsa ovat jo naimissa ja saaneet lapsia, mutta Indiara käy peruskoulun kuudetta

luokkaa ja toimii paikallisen Lasten ryhmän sihteerinä. Lisäksi hän opettaa aamuisin 3–6-vuotiaita lapsia esikoulussa ja laatii heille opetusmateriaalia.

”Pitkien keskustelujen jälkeen perheeni salli minun jatkaa koulussa. Joskus kun olen oikein väsynyt kävelemään kouluun, perheeni patistaa minut oppitunneille. Haluan opiskella sairaanhoitajaksi, jotta voin auttaa lapsia, joita näen sairaalassa koulutien varrella”, Indiara kertoo.

Hän tietää, että monen muun tytön haaveet jäävät toteutumatta.

”Aikaisemmin vanhemmat eivät päästäneet tyttäriään kouluun. Sen jälkeen kun Lasten ryhmä perustettiin vuonna 2006 ja se aloitti valistustyönsä, tilanne on parantunut. Itse tiedän erään vanhan luokkakaverini, joka joutui vanhempiensa pakottamana keskeyttämään koulun ja menemään naimisiin.”

Tulevaisuus

Tänä vuonna Plan jatkaa pitkäjänteistä yhteistyötä lasten ja aikuisten kanssa heidän elinolojensa parantamiseksi. Tavoitteena on kaikkien lapsen oikeuksien toteutuminen.

Guinea-Bissaussa nykyiset hankkeet jatkuvat vuoteen 2011 asti. Tänä vuonna Plan panostaa yhteisöjen osallistamiseen, sukupuolten tasa-arvoon sekä Lasten ryhmien toiminnan laajentamiseen.

Kiitos, että kummina sinä teet mahdolliseksi hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen Guinea- Bissaussa.

USKO LAPSIIN

Plan Suomi Säätiö | Pasilanraitio 5, 2. krs | 00240 Helsinki | Puh (09) 6869 800 | Faksi (09) 6869 8080 | plan.fi

